

นายวรชัย แสสนศิริ
 นติกร สำนักกฎหมาย

“สิทธิในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน จะเกิดผลเป็นรูปธรรมได้อย่างไร”

๑. บทนำ

สิทธิในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน^๑ ถือเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองหรือบัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๗๐ ทั้งนี้ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมือง หรือการเมืองภาคพลเมืองอันเป็นมาตรการในการแก้ไขปัญหาหรือเป็นทางออกให้แก่ประชาชนในกรณีที่คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกรัฐสภาไม่เสนอร่างพระราชบัญญัติหรือเสนอร่างพระราชบัญญัติแต่ร่างพระราชบัญญัตินั้น ๆ มีหลักการที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

ต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังคงหลักการโดยได้รับการรับรองสิทธิของประชาชนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายไว้ในมาตรา ๑๔๒ (๕) และมาตรา ๑๖๓ แต่ได้ลดจำนวนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะเข้าชื่อเสนอกฎหมายลง จากเดิมที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดไว้ให้มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน เหลือเพียงไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน เท่านั้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น

สามารถชี้แจงหลักการของร่างพระราชบัญญัติและเข้าร่วมเป็นกรรมาธิการตามมาตรา ๑๖๓ วรรคสี่ นอกจากนี้ยังได้ให้การรับรองสิทธิของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในมาตรา ๒๙๑ (๑) อย่างไรก็ตามการเข้าชื่อเสนอกฎหมายดังกล่าวนั้นรัฐธรรมนูญยังคงจำกัดให้เสนอได้เฉพาะร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด ๓ ว่าด้วย

^๑ สิทธิในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนในที่นี้ คำว่า “กฎหมาย” หมายความว่า ร่างพระราชบัญญัติ และร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมด้วย แต่ไม่รวมถึงร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ.

สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย และในหมวด ๕ ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ^๒ เท่านั้น

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๔๐ จนถึงรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ หรือรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ตามข้อมูลและสถิติปรากฏว่าได้มีประชาชนเข้าซื้อเสนอร่างกฎหมายเป็นจำนวนมากกว่ารวม ๒๘ ฉบับ โดยแยกออกเป็นการเสนอกฎหมายโดยประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จำนวน ๑๖ ฉบับ และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จำนวน ๑๒ ฉบับ^๓ แต่ยังไม่มีย่างกฎหมายฉบับใดที่ประชาชนเข้าซื้อเสนอโดยลำพังได้ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการใช้สิทธิเข้าซื้อเสนอกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในช่วงระยะเวลา ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมาั้นยังไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติสมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น เพื่อเป็นการทบทวนถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น จึงใคร่ขอเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการเข้าซื้อเสนอกฎหมาย ตลอดจนข้อสังเกตและข้อเสนอแนะโดยลำดับ ดังนี้

๒. หลักเกณฑ์ในการเข้าซื้อเสนอกฎหมาย

การเข้าซื้อเสนอกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกจากอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา ๑๔๒ (๔) และ มาตรา ๑๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว ยังมีรายละเอียดอันประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการเข้าซื้อเสนอกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าซื้อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ และประกาศรัฐสภา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเข้าซื้อเสนอกฎหมาย และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการจัดให้มีการ

^๒ ในส่วนที่ต้องจำกัดสิทธิให้เสนอได้เฉพาะหมวดว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพ เพราะว่าเป็นเรื่องที่กระทบต่อประชาชนโดยตรง ส่วนหมวดว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ก็เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่รัฐบาลไม่ดำเนินการออกกฎหมายตามที่ได้แถลงนโยบายไว้ ประกอบกับบทบัญญัติในหมวด ๓ และหมวด ๕ แห่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดเอาไว้เฉพาะหลักการใหญ่ ๆ เท่านั้น จึงได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถที่จะเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภาซึ่งมีหลักการเกี่ยวข้องกับ ๒ หมวดนี้เพื่อพิจารณาได้.

^๓ โปรดดูรายละเอียดผลการดำเนินการเข้าซื้อเสนอกฎหมายโดยประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในภาคผนวก ท้ายบทความนี้.

เข้าชื่อเสนอกฎหมายและหลักเกณฑ์การขอใช้สิทธิเข้าชื่อนอกเขตและการตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลมไปพลางก่อนเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน ทั้งนี้ โดยเหตุที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังมิได้มีการปรับปรุงแก้ไขหรือ อนุวัติการให้เป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๑ ผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนด ให้ผู้มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายจะต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อยู่ในวันที่เข้าชื่อเสนอกฎหมาย และได้กำหนดบทนิยามคำว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย กล่าวคือ ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายจะต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๙^๔ และมาตรา ๑๐๐^๕ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และเมื่อผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ได้ร่วมลงชื่อในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยถูกต้องแล้วจะถอนการเข้าชื่อในภายหลัง อีกมิได้

๒.๒ รูปแบบของร่างกฎหมายที่เสนอ

กฎหมายที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณาต้องจัดทำในรูปแบบร่าง พระราชบัญญัติ ซึ่งต้องมีหลักการเกี่ยวกับเรื่องที่บัญญัติไว้ในหมวด ๓ และหมวด ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และต้องมีบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบ ในการเสนอกฎหมาย รวมทั้งต้องมีบทบัญญัติของกฎหมายแบ่งเป็นมาตราที่ชัดเจน เพียงพอที่จะเข้าใจได้ว่ามีความประสงค์จะตรากฎหมายในเรื่องใด และมีหลักเกณฑ์ และวิธีการในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นอย่างไร ทั้งนี้ ผู้แทนการเสนอ กฎหมายอาจจัดทำบันทึกสรุปลักษณะสำคัญและคำชี้แจงความมุ่งหมายของหลักการ ในแต่ละบทบัญญัติของกฎหมายที่เสนอให้เพียงพอเข้าใจเหตุผลที่กำหนดไว้ในแต่ละ มาตราก็ได้

^๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๙ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง

- (๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง และ
- (๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน นับถึงวันเลือกตั้ง

ฯลฯ

ฯลฯ”

^๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๐ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล หรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ”

๒.๓ วิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ ๒ วิธี ดังนี้

(๑) การร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายกันเอง

โดยให้ผู้ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายยื่นเรื่องเสนอต่อประธานรัฐสภา พร้อมกับเอกสารประกอบคือ ร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณา (ตามรูปแบบในข้อ ๒.๒) แบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ก. ๑) พร้อมทั้งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และสำเนาทะเบียนบ้าน ทั้งนี้ เมื่อประธานรัฐสภาได้รับเรื่องการเข้าชื่อเสนอกฎหมายแล้วให้จัดให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารพยานหลักฐาน ถ้าเห็นว่าครบถ้วนและมีการใช้สิทธิถูกต้องก็ให้จัดให้มีการปิดประกาศรายชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไว้ในเขตท้องที่ที่ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน กรณีผู้ใดจะคัดค้านเพื่อให้ขีดฆ่าชื่อของตนเองออกจากบัญชีรายชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย เนื่องจากตนเองมิได้ร่วมเข้าชื่อ

เสนอกฎหมายด้วย ก็ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อประธานรัฐสภาหรือบุคคลที่ประธานรัฐสภาแต่งตั้งภายใน ๒๐ วัน นับแต่วันปิดประกาศ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาคัดค้านดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่ารายชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายที่ไม่มีการคัดค้านเป็นรายชื่อที่ถูกต้อง และถ้ามีจำนวนครบ ๑๐,๐๐๐ คน ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป แต่ในกรณีที่มีจำนวนไม่ครบ ๑๐,๐๐๐ คน ก็ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้ผู้แทนการเสนอกฎหมายทราบเพื่อดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเพิ่มเติมให้ครบภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวและยังมิได้มีการเสนอรายชื่อเพิ่มเติมจนครบให้ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่อง (มาตรา ๗ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับประกาศรัฐสภาเรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย)

(๒) การร้องขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ให้ผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายจำนวนตั้งแต่ ๑๐๐ คนขึ้นไปยื่นคำขอต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง พร้อมทั้งร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณา (ตามรูปแบบในข้อ ๒.๒) เพื่อให้ดำเนินการจัดส่งร่างพระราชบัญญัติและเอกสารที่เกี่ยวข้องไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งในแต่ละจังหวัด เพื่อดำเนินการประกาศให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละจังหวัดทราบว่ามีโอกาสเสนอกฎหมายในเรื่องใด และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ประสงค์จะเข้าร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายไปลงชื่อตามระยะเวลาและสถานที่ที่กำหนด แต่การกำหนดระยะเวลาในการเข้าชื่อต้องไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน นับแต่วันประกาศ

หลังจากครบกำหนดระยะเวลาและคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบความถูกต้องแล้ว ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งจัดส่งร่างพระราชบัญญัติและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายไปยังประธานรัฐสภา ถ้าประธานรัฐสภาเห็นว่าถูกต้องและมีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายครบ ๑๐,๐๐๐ คน ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป แต่ถ้าหากการเข้าชื่อเสนอกฎหมายมีจำนวนไม่ครบ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรายงานให้ประธานรัฐสภาทราบเพื่อให้ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่อง (มาตรา ๙ ถึงมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายและหลักเกณฑ์การขอใช้สิทธิเข้าชื่อนอกเขตและการตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๔๒)

๒.๔ กระบวนการพิจารณาร่างกฎหมาย

ในขั้นตอนนี้ นอกจากสิทธิในการชี้แจงหลักการของร่างพระราชบัญญัติ และการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาร่างกฎหมายที่ประชาชนเข้าชื่อเสนอไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น กระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายที่ประชาชนเข้าชื่อเสนอจึงต้องเป็นไปตามกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยปกติของ **รัฐสภา** ซึ่งจะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติโดยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ และหากเป็นร่างพระราชบัญญัติอันเกี่ยวกับการเงินก็ต้องให้นายกรัฐมนตรีรับรองก่อน กล่าวคือ การพิจารณาในวาระที่ ๑ ขั้นการพิจารณาหลักการของร่างพระราชบัญญัติว่าสมควรจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ทั้งในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแล้วแต่กรณี จะต้องให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นชี้แจงหลักการของร่างพระราชบัญญัติในที่ประชุมสภา

และในการพิจารณาในวาระที่ ๒ ขั้นการพิจารณาการแปรญัตติของร่างพระราชบัญญัติ โดยคณะกรรมการวิสามัญที่สภาตั้งนั้น จะต้องประกอบด้วยผู้แทนของประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของ จำนวนกรรมการทั้งหมดด้วย

๒.๕ วิธีการเข้าชื่อเสนอญัตติเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ให้ประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอญัตติเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น โดยหลักการแล้วจึงต้องรอกฎหมายเพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙๑ (๑) ก่อน กล่าวคือ กฎหมาย ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายฉบับใหม่ และหากจะนำพระราชบัญญัติว่าด้วยการ เข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ก็อาจจะมีปัญหาข้อถกเถียง ในด้านการใช้บังคับกฎหมายเกิดขึ้นได้ดังเช่นในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะหลักการตามมาตรา ๒๙๑ (๑) นี้ เป็นหลักการใหม่ ซึ่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็ได้บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเข้าชื่อเสนอญัตติเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญไว้เป็นการเฉพาะ

๓. สภาพปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขในการดำเนินการเข้าชื่อ เสนอกฎหมาย

สำหรับการเสนอร่างกฎหมายของประชาชนที่ผ่านมา นั้น พบว่ามีสภาพปัญหา อุปสรรคที่สำคัญทั้งในขั้นตอนก่อนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของรัฐสภาและในขั้นตอน การพิจารณาของรัฐสภา ดังนี้

๓.๑ การจัดทำร่างกฎหมาย การที่กฎหมายจำกัดรูปแบบในการนำเสนอ ร่างกฎหมายของประชาชนโดยกำหนดให้เสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติ เช่นเดียวกับกับร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถือได้ว่าเป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนเกินสมควร เนื่องจากโดยปกติแล้วการร่างกฎหมาย เป็นงานในด้าน “นิติบัญญัติ” ที่มีวิธีการและเทคนิคที่ต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญและเชี่ยวชาญเฉพาะ และการเสนอในรูปแบบของร่างพระราชบัญญัติ

อย่างเป็นทางการ (Formulated Initiative) นี้ โดยหลักการประชาชนผู้เข้าชื่อเสนอ จะต้องเห็นด้วยกับร่างกฎหมายที่เสนอนั้นทุก ๆ มาตรา ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วเป็นไปได้ยาก และอาจเกิดปัญหาต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาที่อาจขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่นหรือรัฐธรรมนูญ และอาจมีการใช้ถ้อยคำและภาษาที่ไม่ใช่ถ้อยคำและภาษากฎหมาย หรือไม่ได้มีเนื้อหาสาระตามบทบัญญัติในหมวด ๓ หรือหมวด ๕ แห่งรัฐธรรมนูญ โดยที่กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของรัฐสภาหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้กำหนดให้มีการตรวจสอบเนื้อหาสาระของร่างกฎหมายก่อนแต่อย่างใด ดังนั้น หากประชาชนผู้ริเริ่มเสนอร่างกฎหมายรวบรวมรายชื่อผู้เสนอร่างกฎหมายได้ครบตามจำนวนและผ่านขั้นตอนและกระบวนการตรวจสอบต่าง ๆ แล้วเมื่อร่างกฎหมายนั้นได้เข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรแล้วปรากฏว่าการพิจารณาในวาระที่หนึ่งของสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบในหลักการ เนื่องจากเนื้อหาสาระหรือวิธีการร่างกฎหมายไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ประชาชนก็ต้องดำเนินการเข้าชื่อเพื่อเสนอกฎหมายและจัดทำร่างกฎหมายเพื่อมายื่นต่อประธานรัฐสภาใหม่ ซึ่งทำให้เสียเวลาและเสียโอกาสที่ดีไป^๖

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จึงควรให้สิทธิแก่ประชาชนที่มีความประสงค์จะเข้าชื่อกันเสนอร่างกฎหมาย สามารถที่จะเสนอในรูปแบบของ “ข้อเสนอทั่วไป” หรือเสนอเพียงหลักการและสาระสำคัญ โดยประชาชนเพียงแต่ระบุถึงความต้องการที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของกฎหมายนั้น ๆ ว่าควรเป็นประการใด แล้วให้หน่วยงานของรัฐที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการยกร่างกฎหมายเป็นผู้จัดทำร่างกฎหมายภายใต้หลักการทั่วไปที่ประชาชนเสนอ โดยหน่วยงานของรัฐที่จะมารองรับภารกิจในการยกร่างกฎหมายนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๘ บัญญัติให้องค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการร่างกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นอกจากนี้รัฐสภาในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติอาจจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาดำเนินการเป็นการเฉพาะควบคู่กันไปได้ แต่อย่างไรก็ตามหากประชาชนมีความรู้ความสามารถในการเสนอร่างกฎหมายได้ถูกต้องตามรูปแบบที่ถูกต้องได้ประชาชนก็สามารถเสนอร่างกฎหมายโดยตรงต่อประธานรัฐสภาได้เช่นกัน อันจะเป็นการเปิดทางเลือกให้ประชาชนมากขึ้น^๗

^๖ คณะกรรมการการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, แนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เรื่องการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยประชาชน (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๙), น. ๑๐๙ - ๑๑๐.

^๗ วนิตา แสงสารพันธ์, การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยประชาชน, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓), น. ๙๒ - ๙๓.

๓.๒ การรวบรวมเอกสาร การระบุให้มีการยื่นรายชื่อพร้อมเอกสารประกอบถึง ๒ ชนิด คือ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้าน ก็เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความยุ่งยากในการจัดเตรียมเอกสารอันเป็นเหตุให้คณะผู้แทนการเสนอกฎหมายไม่สามารถกลับไปรวบรวมเอกสารหลักฐานดังกล่าวให้ครบถ้วนตามบัญชีรายชื่อที่เสนอมาได้ เนื่องจากโดยส่วนใหญ่แล้วทะเบียนบ้านจะเป็นหลักฐานที่ประชาชนไม่ได้พกติดตัวเป็นประจำเช่นเดียวกับบัตรประจำตัวประชาชน และเป็นหลักฐานที่ไม่สามารถนำมาแสดงได้โดยง่าย

ดังนั้น ควรที่จะใช้บัตรประจำตัวประชาชนหรือเอกสารราชการอื่น ๆ ที่สามารถแสดงตนของผู้ที่ลงชื่อและมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้นั้น เช่น บัตรประจำตัวข้าราชการ หรือใบขับขี่ เป็นหลักฐานในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเพียงชนิดเดียวได้ ซึ่งจะช่วยให้การเข้าชื่อเสนอกฎหมายลดความยุ่งยากลงได้มาก^๔

๓.๓ กระบวนการที่ล่าช้า เมื่อพิจารณาขั้นตอนและกระบวนการในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายนั้น มีหลายขั้นตอน แต่กลับไม่พบว่าแต่ละขั้นตอนมีกำหนดระยะเวลาดำเนินการที่แน่นอน ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการตรวจสอบรายชื่อและเอกสารการประกาศให้คัดค้าน ตลอดจนขั้นตอนการนำร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาก็ยังไม่มี ความชัดเจนเกี่ยวกับกำหนดเวลาว่าสภาผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นภายในกำหนดเวลาใด^๕

ด้วยกระบวนการที่ล่าช้าดังกล่าว ส่งผลให้ร่างกฎหมายที่เสนอโดยประชาชนล่าช้ากว่าร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะรัฐมนตรี เนื่องจากมีขั้นตอนและกระบวนการในการเสนอที่รวดเร็วกว่า ซึ่งในทางปฏิบัติที่ผ่านมาเมื่อประชาชนเริ่มมีการเคลื่อนไหวเพื่อเข้าชื่อเสนอกฎหมายใด ๆ หรือเมื่อร่างกฎหมาย

^๔ คณะกรรมการการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, อ้างแล้ว เซึ่งอรอดที่ ๖ น. ๑๑๑.

^๕ โดยในมาตรา ๘ และมาตรา ๑๔ แห่งพ.ร.บ.ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดแต่เพียงว่าเมื่อประธานรัฐสภาเห็นว่าถูกต้องและมีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายครบ ๑๐,๐๐๐ คน ให้ประธานรัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไปเท่านั้น.

ที่เสนอโดยประชาชนเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร มักพบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรีจะเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีเนื้อหาอย่างเดียวกันหรือใกล้เคียงกันมาประกอบ ซึ่งการที่คณะรัฐมนตรีเสนอหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างกฎหมายในเนื้อหาอย่างเดียวกันหรือใกล้เคียงให้รัฐสภาพิจารณาดังกล่าว อาจทำให้เนื้อหาสาระสำคัญของร่างกฎหมายที่ประชาชนเสนอไม่ได้รับการพิจารณา เนื่องจากการพิจารณาร่างกฎหมายของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ สภาผู้แทนราษฎรมักจะมีมติโดยถือร่างกฎหมายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา ทำให้หลักการของกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาต่างจากหลักการหรือเนื้อหาสาระบางประการที่ประชาชนเสนอ ส่งผลให้กฎหมายซึ่งมีที่มาจากการเข้าชื่อของประชาชนมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายได้น้อยในทางปฏิบัติ

ดังนั้น ควรกำหนดกรอบระยะเวลาการตรวจสอบรายชื่อ และการพิจารณาของรัฐสภาให้ชัดเจน โดยกำหนดให้ร่างกฎหมายที่เสนอโดยประชาชนเมื่อได้รับการตรวจสอบความถูกต้องแล้วจะต้องได้รับการบรรจุในระเบียบวาระการประชุมเป็นวาระด่วน หรือกำหนดเงื่อนไขเวลาว่าจะต้องพิจารณาโดยเร่งด่วนหรือภายในกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน^{๑๐}

๓.๔ ความต่อเนื่องของสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้นเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ร่างกฎหมายที่เข้าชื่อเสนอโดยประชาชนต้องตกไป เพราะเมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปไม่ได้ร้องขอต่อรัฐสภาเพื่อให้พิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวต่อไปภายใน ๖๐ วันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรก ร่างกฎหมายนั้นต้องตกไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๓ ประเด็นนี้จึงเป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณา เนื่องจากร่างกฎหมายที่เข้าชื่อดังกล่าวไม่ได้เสนอโดยฝ่ายบริหารดังเช่นร่างกฎหมายทั่วไป แต่เสนอโดยภาคประชาชน แต่อำนาจในการที่จะพิจารณาต่อไปหรือไม่ก็นับเป็นดุลยพินิจของฝ่ายบริหารแต่เพียงฝ่ายเดียว

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งมีประวัติเกี่ยวกับการยุบสภาและกระทำการรัฐประหารอยู่บ่อยครั้ง ที่ควรกำหนดให้ผู้แทนการเสนอกฎหมายสามารถที่จะเสนอร่างกฎหมายฉบับที่ต้องตกไปเพราะเหตุดังกล่าวต่อประธานรัฐสภาใหม่ได้โดยไม่ต้องดำเนินการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายใหม่

๓.๕ ภาระงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ หลังจากที่ประธานรัฐสภารับเรื่องการเสนอกฎหมายจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว เจ้าหน้าที่ที่จะต้องตรวจสอบหลักฐาน

^{๑๐} วราเทพ รัตนากร, พ.ร.บ.ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๒, (เอกสารวิชาการส่วนบุคคล สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๒) น. ๔๖ - ๔๗.

ทั้งหมดว่าถูกต้องและครบถ้วนหรือไม่ การตรวจสอบต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ และระมัดระวังอย่างมาก เพราะอาจพบปัญหาและอุปสรรค เช่น การเสนอชื่อซ้ำกัน เป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่ปรากฏชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายในทะเบียนราษฎร หลักฐานไม่ครบ เป็นผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงภารกิจของเจ้าหน้าที่ในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการตรวจสอบรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยตรง นอกจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบเอกสารหลักฐานการเข้าชื่อเสนอกฎหมายดังกล่าวซึ่งมีปริมาณมากแล้ว ก็ยังมีงานประจำและภารกิจที่ได้รับมอบหมายหลายด้าน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาความล่าช้าต่อการตรวจสอบรายชื่อของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย ซึ่งในอนาคตเมื่อมีประชาชนสนใจที่จะใช้สิทธิเสนอกฎหมายมากขึ้นปริมาณงานย่อมมากขึ้นตามไปด้วย

ดังนั้น หากมีการตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนโดยเฉพาะ และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน การดำเนินงานน่าจะมีความคล่องตัวและรวดเร็วมากขึ้น

๔. บทสรุป

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน นับถือได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หรือการเมืองภาคพลเมือง ทั้งนี้โดยเหตุที่เป็นทางออกหนึ่งในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในโอกาสที่ประชาธิปไตยระบบตัวแทน (Representative Democracy) ไม่สามารถคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมได้ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี ๒๕๔๐ และฉบับปี ๒๕๕๐ ได้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการเพิ่มช่องทางทางการเมืองให้กับภาคประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงถึงเวลาแล้วที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้นและจะต้องไม่สร้างภาระให้กับประชาชนมากเกินไป

อย่างไรก็ตามการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนจะเกิดผลเป็นรูปธรรมและมีความเป็นจริงได้ในทางปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือใจระหว่างทั้งภาครัฐและภาคประชาชนเป็นสำคัญด้วย กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีความตื่นตัวเข้ามามีบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองให้มากยิ่งขึ้นและภาครัฐจะต้องให้การสนับสนุนในทุกด้าน เช่นการดำเนินการร่างกฎหมาย

ของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งก็เป็นที่คาดหวังว่าองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายที่จะเกิดขึ้นนั้นจะได้เข้ามาจับบทบาทและมีส่วนช่วยให้การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนให้มากยิ่งขึ้นถึงแม้ว่าร่างกฎหมายที่ประชาชนเสนอนั้นจะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาและได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก็ตาม แต่หากเนื้อหาสาระของร่างกฎหมายถูกแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงจนไม่เหลือความประสงค์หรือเจตนารมณ์อันแท้จริงของประชาชนแล้ว ก็คงไม่อาจที่จะเรียกกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้นั้นว่าเป็น “กฎหมายของประชาชน” ตามที่ภาคประชาชนมุ่งหวังได้ **๒**

เอกสารอ้างอิง

- พรพิมล ธิรคุณโกวิท, การใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน : การศึกษาปัญหาและอุปสรรค เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร , ๒๕๕๒ - ๒๕๕๓.
- มั่นนญา ภูแก้ว, กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย กรณีศึกษาการเสนอกฎหมายต่อรัฐสภา วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๘.
- วราเทพ รัตนากร, พ.ร.บ.ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ เอกสารวิชาการส่วนบุคคล สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๒.
- จันทิมา ทองชาติ, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑.
- ร้อยตำรวจเอกศุภชัย เวียงอินทร์, รูปแบบที่เหมาะสมของสิทธิริเริ่มเสนอกฎหมายโดยประชาชนในประเทศไทย วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.
- คณะกรรมการการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, แนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เรื่องการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยประชาชน กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๙.
- ปรีญานุช เสือนาค, การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของกลุ่มงานเข้าชื่อเสนอกฎหมาย เอกสารวิชาการกรณีศึกษาส่วนบุคคล สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๒.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒.
- ประกาศรัฐสภา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย.
- ระเบียบคณะกรรมการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายและหลักเกณฑ์การขอใช้สิทธิเข้าชื่อนอกเขตและการตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๔๒.
- www.parliament.go.th/parcy/๘๗๑.๐.html (เว็บไซต์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หัวข้อเรื่องการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย).

สิทธิในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน
จะเกิดผลเป็นรูปธรรมได้อย่างไร

ภาคผนวก

ผลการดำเนินงานการเสนอกฎหมายโดยประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ (จำนวน ๑๒ ฉบับ)

ลำดับ ที่	ชื่อร่างกฎหมาย	วันที่เสนอ	ผู้เสนอ กฎหมาย	ผลการดำเนินงาน
๑	ร่างพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การ บริหารส่วนตำบล (ฉบับที่..) พ.ศ.	วันพุธที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑	นางสุธีรา วิจิตรานนท์ กับประชาชน ผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง จำนวน ๔๐,๕๔๒ คน เป็นผู้เสนอ	- ประธานสภาผู้แทนราษฎร อนุญาตบรรจุระเบียบวาระ การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๑ - ขณะนี้เป็นเรื่องที่ค้างการ พิจารณาในระเบียบวาระ การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่ ๑
๒	ร่างรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย (ฉบับที่..) พุทธศักราช	วันพฤหัสบดีที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑	นายเหวง โตจิราการ กับประชาชน ผู้มีสิทธิเลือก ตั้งจำนวน ๗๑,๕๔๓ คน เป็นผู้เสนอ	- ประธานรัฐสภาอนุญาต บรรจุระเบียบวาระ การประชุมร่วมกันของ รัฐสภา ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันอังคารที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ - ขณะนี้เป็นเรื่องที่ค้าง การพิจารณาในระเบียบวาระ การประชุมร่วมกันของ รัฐสภาในวาระที่ ๑

ลำดับ ที่	ชื่อร่างกฎหมาย	วันที่เสนอ	ผู้เสนอ กฎหมาย	ผลการดำเนินงาน
๓	ร่างพระราชบัญญัติ วิชาชีพแพทย์แผนไทย พ.ศ.	วันอังคารที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑	นายอร่าม อำมระดิษ และนาย ณัฐภักดิ์ นชาเกียรติธนา กับประชาชน ผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง ประมาณ ๑๐,๒๔๓ คน เป็นผู้เสนอ	- ขณะนี้อยู่ในระหว่างรอให้ นายกรัฐมนตรีให้คำรับรอง ตามมาตรา ๑๔๒ วรรคสอง
๔	ร่างพระราชบัญญัติ สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ.	วันพุธที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑	นายสมศักดิ์ ไพศาลัจฉธรรม กับประชาชน ผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง ประมาณ ๑๓,๗๑๔ คน เป็นผู้เสนอ	- ขณะนี้อยู่ในระหว่างรอให้ นายกรัฐมนตรีให้คำรับรอง ตามมาตรา ๑๔๒ วรรคสอง
๕	ร่างพระราชบัญญัติ โรงเรียนเอกชน (ฉบับที่..) พ.ศ.	วันพฤหัสบดีที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑	นายยืนยง จิรัฐติกาล กับประชาชน ผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง ประมาณ ๑๑,๕๗๗ คน เป็นผู้เสนอ	- ขณะนี้อยู่ในระหว่างรอให้ นายกรัฐมนตรีให้คำรับรอง ตามมาตรา ๑๔๒ วรรคสอง

สิทธิในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน
จะเกิดผลเป็นรูปธรรมได้อย่างไร

ลำดับ ที่	ชื่อร่างกฎหมาย	วันที่เสนอ	ผู้เสนอ กฎหมาย	ผลการดำเนินงาน
๖	ร่างพระราชบัญญัติ องค์การอิสระผู้บริโภคร พ.ศ.	วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒	นางสาวสารี อ่องสมหวัง กับประชาชน ผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง ประมาณ ๑๑,๔๓๔ คน เป็นผู้เสนอ	- ขณะนี้อยู่ในระหว่าง รอให้นายกรัฐมนตรี ให้คำรับรอง ตามมาตรา ๑๔๒ วรรคสอง
๗	ร่างพระราชบัญญัติ การจัดทำหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ พ.ศ.	วันพุธที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒	นายจักรชัย โหมทองดี ผู้แทน การเสนอ กฎหมายกับ ประชาชน ผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง ประมาณ ๑๐,๓๗๘ คน เป็นผู้เสนอ	- ตกไปเนื่องจากว่า ประธานรัฐสภาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้ ไม่มีหลักการเป็นไปตาม หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพ ของชนชาวไทย และหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ
๘	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้เสียหายจาก บริการสาธารณสุข พ.ศ.	วันศุกร์ที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒	นางสาวสารี อ่องสมหวัง กับประชาชน ผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง จำนวน ๑๑,๐๐๗ คน	- รอรับการแจ้งยืนยัน ผลการรับคำร้องคัดค้าน จากส่วนราชการต่างๆ

ลำดับ ที่	ชื่อร่างกฎหมาย	วันที่เสนอ	ผู้เสนอ กฎหมาย	ผลการดำเนินงาน
๙	ร่างพระราชบัญญัติ จัดตั้งจังหวัดผาง พ.ศ.	วันอังคารที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒	นายบดินทร์ กีนาวงศ์ กับประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๐,๕๐๐ คน	- รอรับการแจ้งยืนยัน ผลการรับคำร้องคัดค้าน จากส่วนราชการต่างๆ
๑๐	ร่างพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการครู และบุคลากร ทางการศึกษา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	วันศุกร์ที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒	นายวิทยา บริบูรณ์ทรัพย์ กับประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๒,๐๐๐ คน	- ขณะนี้อยู่ในระหว่าง การตรวจสอบเอกสาร หลักฐานประกอบการ เข้าชื่อเสนอกฎหมาย
๑๑	ร่างพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	วันศุกร์ที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒	นายวิทยา บริบูรณ์ทรัพย์ กับประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๒,๐๐๐ คน	- ขณะนี้อยู่ในระหว่าง การตรวจสอบเอกสาร หลักฐานประกอบการ เข้าชื่อเสนอกฎหมาย
๑๒	ร่างพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	วันศุกร์ที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒	นายวิทยา บริบูรณ์ทรัพย์ กับประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๒,๐๐๐ คน	- ขณะนี้อยู่ในระหว่าง การตรวจสอบเอกสาร หลักฐานประกอบการ เข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๒
กลุ่มงานเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สำนักงานประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร